

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Факультет педагогіки та психології
Кафедра музичного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи

О.А. Кузнецова

28 серпня 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА І ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН
У ЗВО ТА ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

ступінь магістра

Галузь знань 01 Освіта /Педагогіка

Спеціальність 014 Середня освіта

014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Освітня програма Середня освіта (Музичне мистецтво)

2020 – 2021 навчальний рік

Розробник: Ревенко Наталя Валеріївна, доцент кафедри музичного мистецтва, кандидат мистецтвознавства, доцент _____ (Ревенко Н.В.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри музичного мистецтва

Протокол № 1 від «26» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри _____ (Стріхар О.І.)

«26» серпня 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	<i>Нормативна</i>	
Індивідуальне науково-дослідне завдання (доповідь)	Спеціальність <u>014 Середня освіта</u>	<i>Семестр</i>	
		III-й	
Загальна кількість годин - 90 год.	<u>014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)</u>	<i>лекції</i>	
		10 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год. самостійної роботи студента – 8 год.	Ступінь <u>магістр</u>	<i>Практичні, семінарські</i>	
		20 год.	
		<i>індивідуальні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		60 год.	
		Вид контролю: Екзамен	

Мова навчання - українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 90 год.: 30 год. – аудиторні заняття, 60 год. – самостійна робота (30% /70 %).

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>заочна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	<i>Нормативна</i>	
	Спеціальність <u>014 Середня освіта</u>		
Індивідуальне науково-дослідне завдання (доповідь)	<u>014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)</u>	<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин - 90 год.		III-й	<i>лекції</i>
	6 год.		
	Ступінь магістр	<i>Практичні, семінарські</i>	
		8 год.	
		<i>індивідуальні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		76 год.	
		Вид контролю: Екзамен	

Мова навчання - українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 90 год.: 14 год. – аудиторні заняття, 76 год. – самостійна робота (20% /80 %).

2. Вступ

Анотація дисципліни

Програма вивчення навчальної дисципліни «Методика і технології викладання фахових дисциплін у ЗВО та загальноосвітніх навчальних закладах» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістр спеціальності 014 Середня освіта, шифр спеціальності 014.13 Середня освіта (музичне мистецтво).

Предметом вивчення курсу є теоретичне засвоєння студентами знань щодо методів, прийомів проведення занять з фахових дисциплін у закладах вищої освіти та спеціальних навчальних закладах; систематизація знань в галузі музичної психології, педагогіки та методики фортепіанної гри; вивчення та практичне засвоєння методичних поглядів видатних піаністів-педагогів; оволодіння принципами роботи над фортепіанними творами різних стилів і напрямків.

Міждисциплінарні зв'язки забезпечують теоретичну та практичну єдність в осмисленні інформації, отриманої в процесі вивчення циклу професійних дисциплін – історії і теорії виконавської майстерності, історії та теорії мистецтва, методології педагогіки мистецтва, а також дисциплін - виконавська інтерпретація, виконавська майстерність.

Ключові слова: технології викладання, фортепіанні методики, педагогічна майстерність, виконавська майстерність.

Abstract of the discipline.

The program of study of the discipline "Methods and technologies of teaching professional disciplines in higher education and secondary schools" is made in accordance with the educational-professional training program Master's degree 014 Secondary education, specialty code 014.13 Secondary education (music art).

The subject of the course is the theoretical acquisition by students of knowledge about the methods, techniques of conducting classes in professional disciplines in higher education institutions and special educational institutions; systematization of knowledge in the field of music psychology, pedagogy and methods of piano playing; study and practical mastering of methodical views of outstanding pianists-teachers; mastering the principles of work on piano works of different styles and directions.

Interdisciplinary links provide theoretical and practical unity in understanding the information obtained in the process of studying the cycle of professional disciplines - history and theory of performing arts, history and theory of art, methodology of art pedagogy, as well as disciplines - performing interpretation, performing skills.

Keywords: teaching technologies, piano techniques, pedagogical skills, performing skills.

3. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Мета курсу у сучасних умовах полягає у вихованні спеціалісту широкого профілю – педагога і виконавця, який оснащений знаннями в галузі педагогіки й методики минулого й сучасності, володіє базовим педагогічним репертуаром на рівні музичних та педагогічних училищ та коледжів, і який підготовлений для ведення у ЗВО та загальноосвітніх навчальних закладах класу основного музичного інструменту /фортепіано/.

Завдання курсу:

- сформуувати у студентів цілісну систему поглядів на музично-педагогічний процес;
- сприяти розвитку інтересу до педагогічної праці, потреби розглядати її з позицій сучасних вимог;
- придбання навичок планування роботи викладача, ведення педагогічної документації та організації навчально-виховного процесу;
- вивчення необхідних теоретичних основ та практичних навичок гри на інструменті
- засвоєння репертуару музичних шкіл, музичних училищ, коледжів, ЗВО;
- розвиток навичок роботи з навчальною та науково-методичною літературою;

- виховання стійкої уваги та самоконтролю, свідомого ставлення до роботи;
- формування особистості, здатної до самостійної творчої діяльності.
- виховання потреби вивчати новітні технології та досягнення в галузі музичної освіти та культури, передовий педагогічний досвід для впровадження його у навчально-виховний процес.

Передумови для вивчення дисципліни: Міждисциплінарні зв'язки забезпечують теоретичну та практичну єдність в осмисленні інформації, отриманої в процесі вивчення циклу професійних дисциплін – історії і теорії виконавської майстерності, історії та теорії мистецтва, методології педагогіки мистецтва, а також дисциплін - виконавська інтерпретація, виконавська майстерність. Навчальна дисципліна складається з 3-х кредитів.

Згідно з вимогами ОПП студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

ЗК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність працювати в команді.

ЗК6. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

II. Фахові:

ФК 2. Здатність розкривати системно-структурні зв'язки музикознавчих, музично-педагогічних, культурологічних, частково-методичних понять.

ФК 3. Здатність до перенесення системи фахових знань у площину навчального предмету музичне мистецтво, структурування навчального матеріалу, проектування та організації власної діяльності.

ФК 4. Здатність до виявлення музикальності, виконавські (інструментальні, вокально-хорові, диригентські), інтерпретаційні, артистичні уміння, виконавську надійність вчителя музичного мистецтва та викладача фахових дисциплін.

ФК 7. Здатність здійснювати добір методів і засобів діагностування, корекції особистісного і музичного (художнього) розвитку учнів, педагогічного супроводу процесів соціалізації та професійного самовизначення художньо обдарованих учнів.

ФК 8. Здатність формувати в учнів предметні (спеціальні) компетентності.

ФК 9. Уміння свідомо обирати шляхи вирішення непередбачуваних проблем у професійній діяльності.

Програмні результати:

ПРН 1. Знати музичну термінологію, розуміти основні концепції та системи музично-педагогічних наук.

ПРН 2. Знати сучасні теоретичні основи музики, педагогіки мистецтва, технології викладання фахових дисциплін.

ПРН 5. Володіти сукупністю гностичних, проектувальних, комунікативних, організаторських умінь.

ПРН 9. Застосовувати сучасні педагогічні технології, в тому числі і інформаційні, для забезпечення якості освітнього процесу в ЗЗСО та ЗВО.

ПРН 10. Налагоджувати духовну спільність, співпереживання і співпрацю учнів і вихованців, ефективно працювати в мистецько-творчому учнівському і педагогічному колективах ЗЗСО та ЗВО.

4. Програма навчальної дисципліни

(денна, заочна форма навчання)

Кредит 1. Фортепіанна методика (історія). Навчальний процес у зво та загальноосвітніх навчальних закладах

Тема 1. Фортепіанна методика: історія та етапи розвитку.

Тема 2. Сучасні фортепіанні методики й технології викладання.

Тема 3. Планування процесу навчання у ЗВО та загальноосвітніх навчальних закладах; складання індивідуальних планів, характеристик учнів, студентів. Репертуарна політика як важлива складова педагогічної майстерності

Кредит 2. Методи роботи над музичним твором. Робота над технікою в загальному процесі навчання музиканта-піаніста

Тема 4. Робота над музичним твором. Етапи роботи. Формування елементів виконавської майстерності у процесі роботи над музичним твором.

Тема 5. Фортепіанна техніка: художнє мислення і рухова форма піаніста. Робота над різними видами техніки та прийомами фортепіанної гри.

Тема 6. Праця над гамами, арпеджіо, вправами..

Тема 7. Жанр етюдів у творчості композиторів 17-20 століть.

Кредит 3. Методи роботи над жанрами фортепіанної музики (поліфонія, твори великої форми, п'єси). Технології опрацювання виконавських стилів. Українська піаністична школа.

Тема 8. Навчання поліфонічній майстерності - основа професійної діяльності музиканта. Методи роботи над поліфонічними творами композиторів 17-20 століть.

Тема 9. Класичний стиль у фортепіанній музиці. Велика форма у творчості віденських композиторів.

Тема 10. Проблеми інтерпретації романтичної музики. Цикли п'єс. Твори середньої форми. Імпресіонізм у фортепіанній літературі.

Тема 11. Українське фортепіанне мистецтво кінця XIX - початку XX століть: становлення, тенденції розвитку. Українська піаністична школа XX століття. Педагогічна діяльність представників вищих (Київ, Одеса, Харків, Львів, Донецьк, Миколаїв) закладів освіти.

Тема 12. Проблеми інтерпретації української сучасної фортепіанної музики.

5. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	К-ть годин			
	усього	л	пр	с/р
Кредит 1. Фортепіанна методика (історія). Навчальний процес у ЗВО та загальноосвітніх навчальних закладах				
<i>Тема 1.</i> Фортепіанна методика: історія та етапи розвитку. <i>Тема 2.</i> Сучасні фортепіанні методики й технології викладання.	16	2	2	12
<i>Тема 3.</i> Планування процесу навчання у ЗВО та загальноосвітніх навчальних закладах; складання індивідуальних планів, характеристик учнів, студентів. Репертуарна політика як важлива складова педагогічної майстерності	14		2	12
Усього:	30	2	4	24
Кредит 2. Методи роботи над музичним твором. Робота над технікою в загальному процесі навчання музиканта-піаніста				
<i>Тема 4.</i> Робота над музичним твором. Етапи роботи. Формування елементів виконавської майстерності у процесі роботи над музичним твором.	14	2	2	10
<i>Тема 5.</i> Фортепіанна техніка: художнє мислення і рухова форма піаніста. Робота над різними видами техніки та прийомами фортепіанної гри.	12		2	10
<i>Тема 6.</i> Праця над гаммами, арпеджіо, вправами <i>Тема 7.</i> Жанр етюду в творчості композиторів 17-20 століть	4		2	2
Усього:	30	2	6	22
Кредит 3. Методи роботи над жанрами фортепіанної музики (поліфонія, твори великої форми, п'єси). Технології опрацювання виконавських стилів. Українська піаністична школа				
<i>Тема 8.</i> Навчання поліфонічній майстерності - основа професійної діяльності музиканта. Методи роботи над поліфонічними творами композиторів 17-20 століть.	10	2	2	6
<i>Тема 9.</i> Класичний стиль у фортепіанній музиці. Велика форма у творчості віденських композиторів.	4		2	2
<i>Тема 10.</i> Проблеми інтерпретації романтичної музики. Цикли п'єс. Твори середньої форми. Імпресіонізм у фортепіанній літературі.	6	2	2	2
<i>Тема 11.</i> Українське фортепіанне мистецтво кінця XIX - початку XX століть: становлення, тенденції розвитку. Українська	4		2	2

піаністична школа ХХ століття. Педагогічна діяльність представників вищих (Київ, Одеса, Харків, Львів, Донецьк, Миколаїв) закладів освіти.				
Тема 12. Проблеми інтерпретації української сучасної фортепіанної музики.	6	2	2	2
Усього:	30	6	10	14
Усього годин:	90	10	20	60

Заочна форма навчання

Назви кредитів і тем	к-ть годин			
	усього	л	п р	с/р
Кредит 1. Фортепіанна методика (історія). Навчальний процес у ЗВО та загальноосвітніх навчальних закладах				
<i>Тема 1.</i> Фортепіанна методика: історія та етапи розвитку <i>Тема 2.</i> Сучасні фортепіанні методики й технології викладання	18		2	16
<i>Тема 3.</i> Планування процесу навчання у ЗВО та загальноосвітніх навчальних закладах; складання індивідуальних планів, характеристик учнів, студентів. Репертуарна політика як важлива складова педагогічної майстерності.	12			12
Усього:	30		2	28
Кредит 2. Методи роботи над музичним твором. Робота над технікою в загальному процесі навчання музиканта-піаніста				
<i>Тема 4.</i> Робота над музичним твором. Етапи роботи. Формування елементів виконавської майстерності у процесі роботи над музичним твором <i>Тема 5.</i> Фортепіанна техніка: художнє мислення і рухова форма піаніста. Робота над різними видами техніки та прийомами фортепіанної гри	16	4		14
<i>Тема 6.</i> Праця над гаммами, арпеджіо, вправами <i>Тема 7.</i> Жанр етюду в творчості композиторів 17-20 століть	14		2	12
Усього:	30	4	2	24
Кредит 3. Методи роботи над жанрами фортепіанної музики (поліфонія, твори великої форми, п'єси). Технології опрацювання виконавських стилів. Українська піаністична школа				
<i>Тема 8.</i> Навчання поліфонічній майстерності - основа професійної діяльності музиканта. Методи роботи над поліфонічними творами композиторів 17-20 століть <i>Тема 9.</i> Класичний стиль у фортепіанній музиці. Велика форма у творчості віденських композиторів	10		2	8
<i>Тема 10.</i> Проблеми інтерпретації романтичної музики. Цикли п'єс. Твори середньої форми. Імпресіонізм у фортепіанній літературі.	10		2	8
<i>Тема 11.</i> Українське фортепіанне мистецтво кінця ХІХ - початку ХХ	10	2		8

століть: становлення, тенденції розвитку. Українська піаністична школа ХХ століття. Педагогічна діяльність представників вищих (Київ, Одеса, Харків, Львів, Донецьк, Миколаїв) закладів освіти.				
Тема 12. Проблеми інтерпретації української сучасної фортепіанної музики				
Усього:	30	2	4	24
Усього годин:	90	6	8	76

**6. Теми лекційних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	кількість годин
1.	Кредит 1. Фортепіанна методика (історія). Навчальний процес у ЗВО та загальноосвітніх навчальних закладах	
	<i>Тема 1.</i> Фортепіанна методика: історія та етапи розвитку. <i>Тема 2.</i> Сучасні фортепіанні методики й технології викладання.	2
2.	Кредит 2. Методи роботи над музичним твором. Робота над технікою в загальному процесі навчання музиканта-піаніста	
	<i>Тема 4.</i> Робота над музичним твором. Етапи роботи. Формування елементів виконавської майстерності у процесі роботи над музичним твором	2
3.	Кредит 3. Методи роботи над жанрами фортепіанної музики (поліфонія, твори великої форми, п'єси). Технології опрацювання виконавських стилів. Українська піаністична школа	
	<i>Тема 8.</i> Навчання поліфонічній майстерності - основа професійної діяльності музиканта. Методи роботи над поліфонічними творами композиторів 17-20 століть	2
	<i>Тема 10.</i> Проблеми інтерпретації романтичної музики. Цикли п'єс. Твори середньої форми. Імпресіонізм у фортепіанній літературі.	2
	<i>Тема 12.</i> Проблеми інтерпретації української сучасної фортепіанної музики	2
	Усього годин:	10 год.

**Теми лекційних занять
Заочна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	кількість годин
1.	Кредит 2. Методи роботи над музичним твором. Робота над технікою в загальному процесі навчання музиканта-піаніста	

	<i>Тема 4.</i> Робота над музичним твором. Етапи роботи. Формування елементів виконавської майстерності у процесі роботи над музичним твором <i>Тема 5.</i> Фортепіанна техніка: художнє мислення і рухова форма піаніста. Робота над різними видами техніки та прийомами фортепіанної гри	4
2.	Кредит 3. Методи роботи над жанрами фортепіанної музики (поліфонія, твори великої форми, п'єси). Технології опрацювання виконавських стилів. Українська піаністична школа	
	<i>Тема 11.</i> Українське фортепіанне мистецтво кінця ХІХ-початку ХХ століть: становлення, тенденції розвитку. Українська піаністична школа ХХ століття. Педагогічна діяльність представників вищих (Київ, Одеса, Харків, Львів, Донецьк, Миколаїв) закладів освіти. <i>Тема 12.</i> Проблеми інтерпретації української сучасної фортепіанної музики	2
	Усього годин:	6 год.

7. Теми практичних занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Фортепіанна методика (історія). Навчальний процес у ЗВО та загальноосвітніх навчальних закладах	4
1.	Тема 1. Фортепіанна методика: історія та етапи розвитку	
	1) Ознайомитися з історією та етапами розвитку фортепіанної методики. Проаналізувати праці клавирістів: Д.Дирута «Трансильванец» (1593), Ф.Куперен «Мистецтво гри на клавесині» (1716), Ф.Рамо «Метода пальцевої техніки» (1724), Ф.Є.Бах «Справжнє мистецтво гри на клавирі» (1753-1762). 2) Розкрити значення діяльності І.Гумеля, М.Клементи, Т.Лешетицького і їх шкіл. 3) Висвітлити погляди на можливості навчання піаністів: І.С. Бах, Л. Моцарт, К. Черні, Ф. Шопен, Ф. Ліст, К.Леймер, А. Рубінштейн М. Лонг і інші. 4) Проаналізувати працю В.Сафонова «Нова формула». Література за темою: основна [1; 12; 16; 22; 52; 58; 69-72; 76; 77; 80; 105] , допоміжна [4; 8; 18; 21; 22; 32; 49; 58; 61; 73; 78; 80; 90; 105; 106].	2
2.	Тема 2. Сучасні фортепіанні методики й технології викладання.	

	<p>1) Обґрунтувати основні принципи зарубіжної фортепіанної педагогіки кінця XIX – першої половини XX століть.</p> <p>2) Проаналізувати посібники та методичні праці Е.Гнесіної, С.Фейнберга, Л.Баренбойма.</p> <p>3) Проаналізувати сучасні методики викладання гри на фортепіано: наукові основи, проблеми використання досягнень сучасної психології і педагогіки (П. Анохін, П. Гальперін, А. Леонтьєва, Б. Теплов, В. Шаталов та інші).</p> <p>4) Виявити особливості різних шкіл навчання гри на інструменті: А.Артоболовська, Л.Баренбойм, В.Тімакін, Л.Наумов та інші.</p> <p>5) Проаналізувати сучасні фортепіанні збірки, школи мистецтва гри на фортепіано (укладачі збірок: А.Ніколаєв, І.Беркович, Н. Копчевский, В. Натансон, В. Бунин, Кувшинников); збірку по навчанню сучасному мисленню (на фольклорній основі) Б.Бартока «Мікрокосмос».</p> <p>Література за темою: основна [1; 12; 16; 22; 52; 58; 69-72; 76; 77; 80; 105] , допоміжна [4; 8; 18; 21; 22; 32; 49; 58; 61; 73; 78; 80; 90; 105; 106].</p>	
3.	Тема № 3	2
	<p>Планування процесу навчання, складання індивідуальних планів, характеристик. Репертуарна політика як важлива складова педагогічної майстерності</p>	
	<p>Засвоєння принципів ведіння необхідної документації у ВНЗ та загальноосвітніх навчальних закладах. Завдання:</p> <p>а) скласти декілька варіантів індивідуальних планів на основі репертуарних вимог програм з дисципліни «Інструментальне виконавство» (фортепіано). Подати характеристики «гіпотетичних» студентів, які володіють різними комплексами музичних здібностей, рівнями розвитку, біологічними даними, типом темпераменту й т.д.;</p> <p>б) скласти декілька планів індивідуальних занять, де були б використані різні схеми побудови уроку.</p> <p>Репертуарна політика як важлива складова педагогічної майстерності</p> <p>Скласти:</p> <p>1) репертуарну програму учня загальноосвітнього навчального закладу з першого по восьмий класи;</p> <p>2) репертуарну програму студента закладу вищої освіти с першого по четвертий курси</p> <p>Література за темою: основна [1; 11; 12; 58; 70; 100; 105; 109; 110] й допоміжна [22; 32; 44; 61; 62; 88; 105; 106].</p>	
	Кредит 2. Методи роботи над музичним твором. Робота над технікою в загальному процесі навчання музиканта-піаніста	6
4.	Тема № 4.	2
	<p>Робота над музичним твором. Етапи роботи. Формування елементів виконавської майстерності у процесі роботи над музичним твором.</p> <p>1) Ознайомитися з дослідженням А.Віцинського «Психологічний аналіз процесу роботи піаніста-виконавця над музичним твором» та проаналізувати основні положення роботи</p> <p>2) Розкрити сутність першого етапу роботи над твором: знайомство з новим твором, створення попереднього ескізу, початкового варіанта виконавської концепції, формування музичного образу. Обґрунтувати різні варіанти ознайомленні з нотним текстом (допустимість попередньої інформації про автора, історії створення твору, його особливостей; можливість прослуховування аудіо записів; прослуховування і</p>	

	<p>порівняльний аналіз інтерпретацій твору: дискусійний аспект).</p> <p>3) Висвітлити сутність другого етапу роботи над твором: робота над деталями нотного тексту, матеріалізація попереднього ескізу, конкретизація початкового задуму.</p> <p>4) Розкрити сутність третього етапу роботи над твором: «збирання» фрагментів в єдине ціле, загальне структурування, підготовка до концертного виступу.</p> <p>Література за темою: основна [1; 2; 11; 41; 45; 58; 60; 68; 71; 72; 76; 101; 105] й допоміжна [22; 44; 58; 61; 62; 90; 106].</p>	
	<p>1) Огляд загальних положень книги Н.Голубовської – «О педалізації»: особливості педалізації у епоху бароко, класицизму, романтизму, імпресіонізму, сучасного фортепіанного мистецтва; види й функції педалі.</p> <p>2) Проаналізувати другий розділ посібника «Шлях до майстерності піаніста» - «Педалізація у професійній підготовці піаніста» харківського музикознавця В.Шукайло. Висвітлити закономірності і традиції педалізації у зв'язку зі стилістичними особливостями музики.</p>	
	<p>2) Навести декілька педальних варіантів (розставити педалі у заданих пєсах з репертуару ВНЗ), аргументувати зроблений вибір, показати прийоми оволодіння педальними ефектами: Сучасна фортепіанна музика для дітей / під редакцією Н.Копчевського; В.А.Моцарт. Соната В-dur (повільна частини); А.Скрябін. Поема «Желание»; С.Прокоф'єв. Соната №5 (перша частина); К.Дебюсі. Прелюдія «Паруса»; М.Равель. «Ундина» з циклу «Ночной Гаспар».</p> <p>Література за темою: основна [1; 2; 24; 26; 34; 68; 71; 72; 76; 89; 101; 105] й допоміжна [11; 18; 46; 58; 62].</p>	
5.	<p style="text-align: center;">Тема № 5</p> <p>Фортепіанна техніка: художнє мислення і рухова форма піаніста. Робота над різними видами техніки та прийомами фортепіанної гри.</p>	2
	<p>1) Є.Ліберман й Є.Тімакін - «Робота над технікою» [56; 97]: концентрований огляд загальних положень, аналіз різнопрочитань, аргументація «за» й «проти», індивідуальні переваги, практична доцільність, висновки.</p> <p>2) Висвітлити різні погляди на процес вдосконалення техніки видатних представників фортепіанного мистецтва (Ф. Ліст, Ф. Бузоні, М.Лонг, К.Ігумнов).</p> <p>3) Розкрити плюси й мінуси роботи в повільному темпі</p> <p>Література за темою: основна [56; 97]</p>	
6.	<p style="text-align: center;">Тема № 6</p> <p>Праця над гамами, арпеджіо, вправами</p>	2
	<p>1) Висвітлити різні варіанти роботи над гамами (артикуляційнтй, ритмічний, метроритмічний, динамічний)</p> <p>2) Висвітлити роботу над різними вилами арпеджіо (рівність і незалежність пальців, мобільні кистьові і напрямні ліктьові рухи).</p> <p>3) Розкрити методи роботи над вправами: метод однакового повторення для стабілізації навичку; метод поступового набору швидкості і сили; метод варіювання або чергування навантажень.</p>	
7.	<p style="text-align: center;">Тема 7.</p> <p style="text-align: center;">Жанр етюд у творчості композиторів 17-20 століть</p>	

	<p>1) Розкрити принципи та методи роботи над інструктивними етюдами на прикладі творчості К.Черні, М.Клементі, М.Мошковського</p> <p>2) Висвітлити етапи роботи над жанром романтичного етюду на прикладі одного-двох різнопланових етюдів Ф.Шопена, Ф.Листа, С.Рахманінова, О.Скрябіна, В.Косенка.</p> <p>Література за темою: основна [37; 39; 46; 70; 82; 93; 101] й допоміжна [28; 90; 95].</p>	
	<p>Кредит 3. Методи роботи над жанрами фортепіанної музики (поліфонія, твори великої форми, п'єси). Технології опрацювання виконавських стилів. Українська піаністична школа.</p>	10
8.	<p>Тема № 8</p> <p>Поліфонія: значення у формуванні музиканта. Навчання поліфонічній майстерності - основа професійної діяльності музиканта.</p> <p>Тематика семінарського заняття «Різноманітність виконавських прочитань клавірної музики Баха як прояв багатогранності його індивідуального стилю».</p> <ol style="list-style-type: none"> розгляд редакцій ДТК у історичному ракурсі: К. Черні, Г. Кроль й Г. Бішоф, Ф. Бузоні, Б. Муджеліні, Б. Барток, С. Діденко й В. Мержанов. Класифікація редакцій за відмітними рисами передавання або відтворення авторського тексту: текстологічні, педагогічні й виконавські. Уртекст як справжній непереданий нотний текст композитора. Педагогічні редакції й педагогічні «підказки». Виконавські редакції як фіксація досвіду інтерпретації Баха видатними музикантами. <p>Література за темою: основна [53; 73; 79; 81; 92; 93; 94] й допоміжна [13; 15; 30; 35; 37; 41; 42; 63; 64; 71; 75; 97].</p> <p>Методи роботи над поліфонічними творами композиторів 17-20 століть</p> <p>Тематика семінарського заняття «Робота над поліфонічними циклами Д.Шостаковича, Р.Щедрина, В.Бібіка, М.Скорика»</p>	2
9.	<p>Тема № 9</p> <p>Класичний стиль у фортепіанній музиці. Велика форма у творчості віденських композиторів.</p> <p>1) Обговорення виконавських інтерпретацій творів великої форми віденської класичної школи: Гайдна, Моцарта, Бетховена. Варіанти: Гайдн. Соната Мі бемоль мажор (на $\frac{3}{4}$) – 1 частина.</p> <p>Моцарт. Дев'ять варіацій за темою менуету Дюпора KV 573.</p> <p>Бетховен. Соната до мінор соч. 10 №1 – 2 та 3 частини.</p> <p>Приблизний план виступів: загальна характеристика циклу; аналіз уртексту й редакцій; риси традиційного й новаторського; особливості форми; виконавський й методичний аналіз; класифікація труднощів; методи рішення виконавських завдань.</p> <p>Література за темою: основна [10; 26-29; 44; 54; 66-67; 86; 93; 98; 101-102] й допоміжна [1; 5; 9; 14; 24; 36; 38-39; 43; 52-53; 77; 79; 82; 84; 90; 96].</p>	2
10.	<p>Тема № 10</p> <p>Проблеми інтерпретації романтичної музики. Цикли п'єс. Твори середньої форми. Імпресіонізм у фортепіанній літературі</p> <p>2) Обговорення творів композиторів-романтиків з репертуару ВНЗ: Шуман. «Альбом для юнацтва»; «Увечері» й «Порив» з «Фантастичних п'єс» тв.12; Соната №2 соль мінор (1 часть), Шопен. Ноктюрн Фа мажор тв.15 №1; Болеро; Етюд №13 Ля бемоль мажор тв.25 №1; Балада №2 Фа мажор, Лист. Рапсодія №5; Етюд ре бемоль мажор з «Трьох концертних етюдів» - виконавський показ одного з творів; методичний аналіз різного виду</p>	2

	складностей; огляд різнопрочитань у різних редакціях; варіанти педагогічної роботи з конкретними фрагментами. Література за темою: нотні збірки фортепіанних творів 1) Розкрити роль зображальних можливостей фортепіанної звучності у фортепіанних прелюдях К.Дебюссі Висвітлити проблеми інтерпретації фортепіанних творів композиторів-імпресіоністів.	
11.	Тема № 11 Українське фортепіанне мистецтво кінця ХІХ - початку ХХ століть: становлення, тенденції розвитку. Українська піаністична школа ХХ століття. Педагогічна діяльність представників вищих (Київ, Одеса, Харків, Львів, Донецьк, Миколаїв) закладів освіти.	2
	Аналіз фортепіанних творів сучасних українських композиторів різних регіонів країни: образно-концептуальна рефлексивність, жанрово-формотворчі орієнтації, стилістична виразність технік. Література за темою: нотні збірки фортепіанних творів Київська, Одеська, Харківська, Львівська, Донецька, Миколаївська фортепіанні педагогічні школи: представники, методи роботи викладачів, репертуар студентів)	
12.	Тема № 12 Проблеми інтерпретації української сучасної фортепіанної музики	
	Підготувати презентації на теми: «Виконавська інтерпретація фортепіанних творів сучасних львівських композиторів», «Виконавська інтерпретація фортепіанних творів М.Скорика», «Інтерпретація творів сучасних одеських композиторів в класі основного музичного інструменту», «Фортепіанні твори для дітей сучасних українських композиторів: педагогічний та виконавський аспекти»	2
	Разом	20 г.

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Фортепіанна методика (історія). Навчальний процес у ЗВО та загальноосвітніх навчальних закладах	2
1.	Тема 1. Фортепіанна методика: історія та етапи розвитку	
	1) Ознайомитися з історією та етапами розвитку фортепіанної методики. Проаналізувати праці клавирістів: Д.Дирута «Трансильванец» (1593), Ф.Куперен «Мистецтво гри на клавесині» (1716), Ф.Рамо «Метода пальцевої техніки» (1724), Ф.Є.Бах «Справжнє мистецтво гри на клавирі» (1753-1762). 2) Розкрити значення діяльності І.Гумеля, М.Клементи, Т.Лешетіцкого і їх шкіл. 3) Висвітлити погляди на можливості навчання піаністів: І.С. Бах, Л. Моцарт, К. Черні, Ф. Шопен, Ф. Ліст, К.Леймер, А. Рубінштейн М. Лонг і інші. 4) Проаналізувати працю В.Сафонова «Нова формула». Література за темою: основна [1; 12; 16; 22; 52; 58; 69-72; 76; 77; 80; 105] , допоміжна [4; 8; 18; 21; 22; 32; 49; 58; 61; 73; 78; 80; 90; 105; 106].	2

2.	Тема 2. Сучасні фортепіанні методики й технології викладання.	
	<p>1) Обґрунтувати основні принципи зарубіжної фортепіанної педагогіки кінця XIX – першої половини XX століть.</p> <p>2) Проаналізувати посібники та методичні праці Е.Гнесіної, С.Фейнберга, Л.Баренбойма.</p> <p>3) Проаналізувати сучасні методики викладання гри на фортепіано: наукові основи, проблеми використання досягнень сучасної психології і педагогіки (П. Анохін, П. Гальперін, А. Леонтєва, Б. Теплов, В. Шаталов та інші).</p> <p>4) Виявити особливості різних шкіл навчання гри на інструменті: А.Артоболевська, Л.Баренбойм, В.Тімакін, Л.Наумов та інші.</p> <p>5) Проаналізувати сучасні фортепіанні збірки, школи мистецтва гри на фортепіано (укладачі збірок: А.Ніколаєв, І.Беркович, Н. Копчевский, В. Натансон, В. Бунин, Кувшинников); збірку по навчанню сучасному мисленню (на фольклорній основі) Б.Бартока «Мікрокосмос».</p> <p>Література за темою: основна [1; 12; 16; 22; 52; 58; 69-72; 76; 77; 80; 105] , допоміжна [4; 8; 18; 21; 22; 32; 49; 58; 61; 73; 78; 80; 90; 105; 106].</p>	
	Кредит 2. Методи роботи над музичним твором. Робота над технікою в загальному процесі навчання музиканта-піаніста	2
3.	Тема № 6 Праця над гамами, арпеджіо, вправами	2
	<p>4) Висвітлити різні варіанти роботи над гамами (артикуляційнті, ритмічний, метроритмічний, динамічний)</p> <p>5) Висвітлити роботу над різними вилами арпеджіо (рівність і незалежність пальців, мобільні кистьові і напрямні ліктвові рухи).</p> <p>6) Розкрити методи роботи над вправами: метод однакового повторення для стабілізації навиків; метод поступового набору швидкості і сили; метод варіювання або чергування навантажень.</p>	
4.	Тема 7. Жанр етюдів у творчості композиторів 17-20 століть	
	<p>1) Розкрити принципи та методи роботи над інструктивними етюдів на прикладі творчості К.Черні, М.Клементі, М.Мошковського</p> <p>2) Висвітлити етапи роботи над жанром романтичного етюдів на прикладі одного-двох різнопланових етюдів Ф.Шопена, Ф.Листа, С.Рахманінова, О.Скрябіна, В.Косенка.</p> <p>Література за темою: основна [37; 39; 46; 70; 82; 93; 101] й допоміжна [28; 90; 95].</p>	
	Кредит 3. Методи роботи над жанрами фортепіанної музики (поліфонія, твори великої форми, п'єси). Технології опрацювання виконавських стилів. Українська піаністична школа.	4
8.	Тема № 8 Поліфонія: значення у формуванні музиканта. Навчання поліфонічній майстерності - основа професійної діяльності музиканта.	2

	<p>Тематика семінарського заняття «Різноманітність виконавських прочитань клавірної музики Баха як прояв багатогранності його індивідуального стилю».</p> <p>5) розгляд редакцій ДТК у історичному ракурсі: К. Черні, Г. Кроль й Г. Бішоф, Ф. Бузоні, Б. Муджеліні, Б. Барток, С. Діденко й В. Мержанов. Класифікація редакцій за відмітними рисами передавання або відтворення авторського тексту: текстологічні, педагогічні й виконавські.</p> <p>6) Уртекст як справжній непередауваний нотний текст композитора.</p> <p>7) Педагогічні редакції й педагогічні «підказки».</p> <p>8) Виконавські редакції як фіксація досвіду інтерпретації Баха видатними музикантами.</p> <p>Література за темою: основна [53; 73; 79; 81; 92; 93; 94] й допоміжна [13; 15; 30; 35; 37; 41; 42; 63; 64; 71; 75; 97].</p> <p>Методи роботи над поліфонічними творами композиторів 17-20 століть</p> <p>Тематика семінарського заняття «Робота над поліфонічними циклами Д.Шостаковича, Р.Щедрина, В.Бібіка, М.Скорика»</p>	
9.	<p style="text-align: center;">Тема № 9</p> <p>Класичний стиль у фортепіанній музиці. Велика форма у творчості віденських композиторів.</p>	
	<p>1) Обговорення виконавських інтерпретацій творів великої форми віденської класичної школи: Гайдна, Моцарта, Бетховена. Варіанти: Гайдн. Соната Мі бемоль мажор (на $\frac{3}{4}$) – 1 частина.</p> <p>Моцарт. Дев'ять варіацій за темою менуету Дюпора KV 573.</p> <p>Бетховен. Соната до мінор соч. 10 №1 – 2 та 3 частини.</p> <p>Приблизний план виступів: загальна характеристика циклу; аналіз уртексту й редакцій; риси традиційного й новаторського; особливості форми; виконавський й методичний аналіз; класифікація труднощів; методи рішення виконавських завдань.</p> <p>Література за темою: основна [10; 26-29; 44; 54; 66-67; 86; 93; 98; 101-102] й допоміжна [1; 5; 9; 14; 24; 36; 38-39; 43; 52-53; 77; 79; 82; 84; 90; 96].</p>	
10.	<p style="text-align: center;">Тема № 10</p> <p>Проблеми інтерпретації романтичної музики. Цикли п'єс. Твори середньої форми. Імпресіонізм у фортепіанній літературі</p>	2
	<p>2) Обговорення творів композиторів-романтиків з репертуару ВНЗ: Шуман. «Альбом для юнацтва»; «Увечері» й «Порив» з «Фантастичних п'єс» тв.12; Соната №2 соль мінор (1 часть), Шопен. Ноктюрн Фа мажор тв.15 №1; Болеро; Етюд №13 Ля бемоль мажор тв.25 №1; Балада №2 Фа мажор, Лист. Рапсодія №5; Етюд ре бемоль мажор з «Трьох концертних етюдів» - виконавський показ одного з творів; методичний аналіз різного виду складностей; огляд різнопрочитань у різних редакціях; варіанти педагогічної роботи з конкретними фрагментами.</p> <p>Література за темою: нотні збірки фортепіанних творів</p> <p>2) Розкрити роль зображальних можливостей фортепіанної звучності у фортепіанних прелюдях К.Дебюссі</p> <p>Висвітлити проблеми інтерпретації фортепіанних творів композиторів-імпресіоністів.</p>	
	Разом	8 г.

8. Теми самостійних занять
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Фортепіанна методика (історія). Навчальний процес у ЗВО та загальноосвітніх навчальних закладах	24
	<p align="center">Тема № 1</p> <p align="center">Фортепіанна методика: історія та етапи розвитку</p>	12
1.	<p>Підготувати доповіді (реферати) за темами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Фортепіанна методика Ф.Шопена. 2) Фортепіанні методики Ф.Листа 3) Анатомо-фізіологічний напрямок в музичній педагогіці й кардинальне змінення підходу до технічного удосконалення піаніста; 4) «Психотехнічний» напрямок в музичній педагогіці; <p align="center">Тема № 2</p> <p>Основні тенденції музичної педагогіки. Сучасні фортепіанні методики й технології викладання.</p>	
2.	<p>Підготувати доповіді (реферати) за темами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Сучасні методики викладання гри на фортепіано: наукові основи, проблеми використання досягнень сучасної психології і педагогіки (П. Анохін, П. Гальперін, А. Леонтєва, Б. Теплов, В. Шаталов та інші). 2) Еволюція поглядів на методику викладання (обумовленість її зміною соціальних і культурних умов, розвитком науки, мінливими естетичними установками, ціннісними критеріями і художніми ідеалами мистецтва свого часу). Дидактичні концепції К.Орфа, Б.Бартока, З.Кодаї. 3) Особливості різних шкіл навчання гри на інструменті: А.Д. Артоболевська, Л.А.Баренбойм, В.М.Тімакін, Л.Н.Наумов і інші. 4) Цілі і завдання курсу методики в музичному вузі. Спрямованість навчання на формування «моделі майбутнього фахівця», комплексний і багатогранний характер діяльності випускника музичного вузу. 	
	<p align="center">Тема № 3.</p> <p>Планування процесу навчання, складання індивідуальних планів, характеристик. Репертуарна політика як важлива складова педагогічної майстерності</p>	12
3.	<p>Підготувати доповіді за темами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Урок (індивідуальне заняття) як основна форма навчальної та виховної роботи в класі фортепіано 2) Індивідуальні плани як віддзеркалення змісту, характеру й інтенсивності професійного росту студента; 	
	<p>Підготувати доповіді за темами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Критерії вибору творів для навчального репертуару: різноманітність стилів і жанрів, облік дидактичної та розвиваючої функцій навчання, змістовність і емоційна наповненість художніх образів, особливості піаністичної викладу. <p>Література за темою: основна [1; 11; 12; 58; 70; 100; 105; 109; 110] и додаткова [22; 32; 44; 61; 62; 88; 105; 106].</p>	
	Кредит 2. Методи роботи над музичним твором. Робота над технікою в загальному процесі навчання музиканта-піаніста	22

	Тема 4. Етапи роботи над музичним твором. Формування елементів виконавської майстерності у процесі роботи над музичним твором	10
4.	<p>1) Ознайомитись з досвідом індивідуального підходу зарубіжних та вітчизняних майстрів фортепіанного мистецтва до питань організації роботи над музичним твором: О.Гольденвейзер, Г.Нейгауз, К.Ігумнов, С.Фейнберг, Я.Зак, Л.Оборін, В.Софроніцький, Л.Наумов (як варіант - реферат з назвою «Педагогічні принципи та методи роботи»).</p> <p>Підготувати доповіді (реферати) за темами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Актуалізація навичок читання нот з листа і розширення загальної музичної ерудиції студента; 2) Етапи роботи над фортепіанним твором. <p>Література за темою: основна [1; 2; 11; 41; 45; 58; 60; 68; 71; 72; 76; 101; 105] й допоміжна [22; 44; 58; 61; 62; 90; 106].</p>	
	<p>1) Скласти варіанти орнаментики до одного з творів: Д.Скарлатті. Соната (за вибором); И.С.Бах. Французькі сюїти (номер за вибором). Й.Гайдн. Соната (за вибором одна з повільних частин).</p> <p>Література за темою: основна [1; 2; 20; 21; 30; 45; 46; 58; 60; 61; 68-72; 76; 96; 101; 105; 112] и допоміжна [16; 18; 46; 68].</p>	
	<p>2) Запропонувати варіанти аплікатури у п'єсах (3-5) з збірників дитячої музики: А.Гречанінов. «Бусинки», «Дитячий альбом»; И.С.Бах. «Нотний зошит А.М.Бах»; С.Прокоф'єв «Дитяча музика». Можуть бути використані сонатини В.А.Моцарта, Л.Бетховена, І.Кулау, М.Клементі, Д.Чимароза.</p> <p>Література за темою: основна [1; 18; 35; 45; 46; 52; 68; 71; 72; 76; 101] й допоміжна [2; 10; 90].</p>	
	<p>Підготувати доповіді за темами (за вибором магістранта):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Розвиток активного слухового самоконтролю – основа роботи над звуком; 2) Аплікатура та її значення у практиці фортепіанного виконавства й педагогіці; 3) Роль, види, функції педалей у фортепіанному виконавстві 4) Робота над різними видами фортепіанного викладення <p>Література за темою: основна [1; 2; 20; 21; 30; 45; 46; 58; 60; 61; 68-72; 76; 96; 101; 105; 112] и допоміжна [16; 18; 46; 68].</p>	
	Тема 5. Фортепіанна техніка: художнє мислення і рухова форма піаніста. Робота над різними видами техніки та прийомами фортепіанної гри.	10
	<p>Підготувати доповіді (реферати) за темами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Досвід клавірного музикування: значення пальцевої гри, культ етюдів і вправ, спеціальні механічні пристосування для розробки суглобів кисті і нарощування сили пальцевих рухів 2) Вплив розвиненого технічного апарату на художній розвиток піаніста (О.Шульпяков) 3) Виконавська техніка як засіб для втілення художнього образу музичного твору 4) Специфіка роботи над різними видами фортепіанної техніки 	

	Тема 6. Праця над гамами, арпеджіо, вправами	2
	<p>Підготувати доповіді (реферати) за темою:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Класифікація видів техніки: гами, арпеджіо, октави, акорди, тремоло і трелі, скачки; щоденна технічна робота піаніста. 2) Два напрямки в трактовці техніки вправ <p>Література за темою: основна [1; 14; 30; 45; 52; 58; 64; 68-71; 76; 77; 87; 90; 101; 105; 108; 111] и допоміжна [12; 18; 47; 83; 90].</p>	
	Тема 7. Жанр етюдів в творчості композиторів 17-20 століть	
	<ol style="list-style-type: none"> 1) Розібрати один з етюдів Черні, Крамера, Мошковського, Шопена, Листа. Показати можливі шляхи оволодіння піаністичною майстерністю, раціональні методи технічної роботи. 2) Підготувати реферати за темами: «Жанр інструктивного етюдів в творчості К.Черні, М.Клементі, М.Мошковського», «Робота над жанром романтичного етюдів (на прикладі творчості Ф.Шопена, Ф.Листа, С.Рахманінова, В.Косенка та інших зарубіжних та вітчизняних композиторів). <p>Література за темою: нотні збірки фортепіанних творів</p>	
	Кредит 3. Методи роботи над жанрами фортепіанної музики (поліфонія, твори великої форми, п'єси). Технології опрацювання виконавських стилів. Українська піаністична школа.	14
	Тема № 8 Навчання поліфонічній майстерності - основа професійної діяльності музиканта. Методи роботи над поліфонічними творами композиторів 17-20 століть	6
6.	<ol style="list-style-type: none"> 1) Зробити педагогічний та виконавський аналіз «Маленьких прелюдій» Й.С.Баха. 2) Зробити аналіз однієї двоголосної та однієї триголосної Інвенції Й.С.Баха. 3) Робота з уртекстом ДТК Й.С. Баха. Зіставлення редакторських пропозицій. Аргументація «за» й «проти». Власні коментарі: виконавський й методичний аналіз однієї з «Прелюдії та фуги» Й.С.Баха. <p>Література за темою: основна [53; 73; 79; 81; 92; 93; 94] й допоміжна [13; 15; 30; 35; 37; 41; 42; 63; 64; 71; 75; 97].</p> <p>Підготувати доповіді за темами (за вибором магістранта):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Методи роботи над поліфонією; 2) Методи роботи над поліфонією з початківцями; 3) Порівняльний аналіз виконавських прочитань ДТК Й.С.Баха 	
	<ol style="list-style-type: none"> 1) Зробити аналіз сюїти Г.Генделя. Висвітлити образно-емоційну сторону, художньо-технічні проблеми. Розкрити принципи та методи роботи над окремими номерами сюїти. 2) Проаналізувати одну з «Прелюдій та фуг» Д.Шостаковича, М.Скорика, Р.Щедрина, В.Бібіка. 	
	Тема 9. Класичний стиль у фортепіанній музиці. Велика форма у творчості віденських композиторів.	2
	<p>Підготувати доповіді (реферати):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Фортепіанна творчість Л.ван Бетховена як вершина віденської класичної школи (на прикладі сонатної творчості). 2) Робота над клавірними сонатами Й.Гайдна в класі фортепіано 	

	3) Опрацювання фортепіанних сонат В.Моцарта на заняттях з «Інструментального виконавства».	
	Тема № 10	2
	Проблеми інтерпретації романтичної музики Цикли п'єс. Твори середньої форми. Імпресіонізм у фортепіанній літературі	
7.	1) Риси фортепіанного стилю Р.Шумана. Робота над фортепіанними циклами в класі фортепіано. 2) Виконавські завдання при інтерпретації фортепіанних творів Ф.Листа 3) Інтерпретатори фортепіанної творчості Ф.Шопена.	
8.	Розібрати одну з «Прелюдій» та одну п'єсу з циклу «Дитячий уголок» К.Дебюсі: розкрити роль зображальних можливостей фортепіанної звучності (гра красок, образність, живописність фактури), гармонічні особливості (ускладнені акордові побудови, більшість нонакордових співзвуч). Література за темою: нотні збірки фортепіанних творів	
	Тема № 11	2
	Українське фортепіанне мистецтво кінця XIX - початку XX століть: становлення, тенденції розвитку. Українська піаністична школа XX століття	
9.	Проаналізувати творчість українських композиторів кінця XIX - початку XX століть з точки зору стилів, жанрів, засобів музичної виразності. Розглянути тенденції розвитку фортепіанного мистецтва в названій період. Розкрити педагогічну діяльність представників Київської, Одеської, Харківської, Львівської, Донецької, Миколаївської фортепіанних шкіл.	
10.	Розкрити педагогічну діяльність представників Київської, Одеської, Харківської, Львівської, Донецької, Миколаївської фортепіанних шкіл.	
	Тема № 12	2
	Проблеми інтерпретації української сучасної фортепіанної музики.	
11.	Підготувати доповіді за темами (за вибором магістранта): 1) Особливості виконавського стилю сучасності: множинність манер; 2) Використання сучасних прийомів письма у творах українських авторів;	
	разом	60

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Кредит 1. Фортепіанна методика (історія). Навчальний процес у ЗВО та загальноосвітніх навчальних закладах	28
	Тема № 1	16
	Фортепіанна методика: історія та етапи розвитку	
1.	Підготувати доповіді (реферати) за темами: 5) Фортепіанна методика Ф.Шопена. 6) Фортепіанні методики Ф.Листа 7) Анатоомо-фізіологічний напрямок в музичній педагогіці й кардинальне змінення підходу до технічного удосконалення піаніста; 8) «Психотехнічний» напрямок в музичній педагогіці;	
	Тема № 2	
	Основні тенденції музичної педагогіки. Сучасні фортепіанні методики й технології викладання.	
2.	Підготувати доповіді (реферати) за темами: 5) Сучасні методики викладання гри на фортепіано: наукові основи,	

	<p>проблеми використання досягнень сучасної психології і педагогіки (П. Анохін, П. Гальперін, А. Леонтєва, Б. Теплов, В. Шаталов та інші).</p> <p>6) Еволюція поглядів на методику викладання (обумовленість її зміною соціальних і культурних умов, розвитком науки, мінливими естетичними установками, ціннісними критеріями і художніми ідеалами мистецтва свого часу). Дидактичні концепції К.Орфа, Б.Бартока, З.Кодаї.</p> <p>7) Особливості різних шкіл навчання гри на інструменті: А.Д. Артоболевська, Л.А.Баренбойм, В.М.Тімакін, Л.Н.Наумов і інші.</p> <p>8) Цілі і завдання курсу методики в музичному вузі. Спрямованість навчання на формування «моделі майбутнього фахівця», комплексний і багатогранний характер діяльності випускника музичного вузу.</p>	
	Тема № 3.	12
	Планування процесу навчання, складання індивідуальних планів, характеристик. Репертуарна політика як важлива складова педагогічної майстерності	
3.	<p>Підготувати доповіді за темами:</p> <p>1) Урок (індивідуальне заняття) як основна форма навчальної та виховної роботи в класі фортепіано</p> <p>2) Індивідуальні плани як віддзеркалення змісту, характеру й інтенсивності професійного росту студента;</p>	
	<p>Підготувати доповіді за темами:</p> <p>2) Критерії вибору творів для навчального репертуару: різноманітність стилів і жанрів, облік дидактичної та розвиваючої функцій навчання, змістовність і емоційна наповненість художніх образів, особливості піаністичної викладу.</p> <p>Література за темою: основна [1; 11; 12; 58; 70; 100; 105; 109; 110] и додаткова [22; 32; 44; 61; 62; 88; 105; 106].</p>	
	Кредит 2. Методи роботи над музичним твором. Робота над технікою в загальному процесі навчання музиканта-піаніста	24
	Тема 4.	12
	Етапи роботи над музичним твором. Формування елементів виконавської майстерності у процесі роботи над музичним твором	
4.	<p>2) Ознайомитись з досвідом індивідуального підходу зарубіжних та вітчизняних майстрів фортепіанного мистецтва до питань організації роботи над музичним твором: О.Гольденвейзер, Г.Нейгауз, К.Ігумнов, С.Фейнберг, Я.Зак, Л.Оборін, В.Софроніцький, Л.Наумов (як варіант - реферат з назвою «Педагогічні принципи та методи роботи»).</p> <p>Підготувати доповіді (реферати) за темами:</p> <p>3) Актуалізація навичок читання нот з листа і розширення загальної музичної ерудиції студента;</p> <p>4) Етапи роботи над фортепіанним твором.</p> <p>Література за темою: основна [1; 2; 11; 41; 45; 58; 60; 68; 71; 72; 76; 101; 105] й допоміжна [22; 44; 58; 61; 62; 90; 106].</p>	
	<p>1) Скласти варіанти орнаментики до одного з творів: Д.Скарлатті. Соната (за вибором); И.С.Бах. Французькі сюїти (номер за вибором). Й.Гайдн. Соната (за вибором одна з повільних частин).</p> <p>Література за темою: основна [1; 2; 20; 21; 30; 45; 46; 58; 60; 61; 68-72; 76; 96; 101; 105; 112] и допоміжна [16; 18; 46; 68].</p>	

	<p>2) Запропонувати варіанти аплікатури у п'єсах (3-5) з збірників дитячої музики: А.Гречанінов. «Бусинки», «Дитячий альбом»; И.С.Бах. «Нотний зошит А.М.Бах»; С.Прокоф'єв «Дитяча музика». Можуть бути використані сонатини В.А.Моцарта, Л.Бетховена, І.Кулау, М.Клементі, Д.Чимароза. Література за темою: основна [1; 18; 35; 45; 46; 52; 68; 71; 72; 76; 101] й допоміжна [2; 10; 90].</p>	
	<p>Підготувати доповіді за темами (за вибором магістранта):</p> <ol style="list-style-type: none"> 5) Розвиток активного слухового самоконтролю – основа роботи над звуком; 6) Аплікатура та її значення у практиці фортепіанного виконавства й педагогіці; 7) Роль, види, функції педалей у фортепіанному виконавстві 8) Робота над різними видами фортепіанного викладення <p>Література за темою: основна [1; 2; 20; 21; 30; 45; 46; 58; 60; 61; 68-72; 76; 96; 101; 105; 112] и допоміжна [16; 18; 46; 68].</p>	
	<p style="text-align: center;">Тема 5.</p> <p>Фортепіанна техніка: художнє мислення і рухова форма піаніста. Робота над різними видами техніки та прийомами фортепіанної гри.</p>	
	<p>Підготувати доповіді (реферати) за темами:</p> <ol style="list-style-type: none"> 5) Досвід клавирного музикування: значення пальцевої гри, культ етюдів і вправ, спеціальні механічні пристосування для розробки суглобів кисті і нарощування сили пальцевих рухів 6) Вплив розвиненого технічного апарату на художній розвиток піаніста (О.Шульпяков) 7) Виконавська техніка як засіб для втілення художнього образу музичного твору 8) Специфіка роботи над різними видами фортепіанної техніки 	
	<p style="text-align: center;">Тема 6.</p> <p style="text-align: center;">Праця над гаммами, арпеджіо, вправами</p>	12
	<p>Підготувати доповіді (реферати) за темою:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3) Класифікація видів техніки: гами, арпеджіо, октави, акорди, тремоло і трелі, скачки; щоденна технічна робота піаніста. 4) Два напрямки в трактовці техніки вправ <p>Література за темою: основна [1; 14; 30; 45; 52; 58; 64; 68-71; 76; 77; 87; 90; 101; 105; 108; 111] и допоміжна [12; 18; 47; 83; 90].</p>	
	<p style="text-align: center;">Тема 7.</p> <p style="text-align: center;">Жанр етюд у творчості композиторів 17-20 століть</p>	
	<ol style="list-style-type: none"> 3) Розібрати один з етюдів Черні, Крамера, Мошковського, Шопена, Листа. Показати можливі шляхи оволодіння піаністичною майстерністю, раціональні методи технічної роботи. 4) Підготувати реферати за темами: «Жанр інструктивного етюд у творчості К.Черні, М.Клементі, М.Мошковського», «Робота над жанром романтичного етюд (на прикладі творчості Ф.Шопена, Ф.Листа, С.Рахманінова, В.Косенка та інших зарубіжних та вітчизняних композиторів). <p>Література за темою: нотні збірки фортепіанних творів</p>	
	<p style="text-align: center;">Кредит 3. Методи роботи над жанрами фортепіанної музики (поліфонія, твори великої форми, п'єси). Технології опрацювання виконавських стилів. Українська піаністична школа.</p>	24
	Тема № 8	

	Навчання поліфонічній майстерності - основа професійної діяльності музиканта. Методи роботи над поліфонічними творами композиторів 17-20 століть	8
6.	<p>1) Зробити педагогічний та виконавський аналіз «Маленьких прелюдій» Й.С.Баха.</p> <p>2) Зробити аналіз однієї двоголосної та однієї триголосної Інвенції Й.С.Баха.</p> <p>3) Робота з уртекстом ДТК Й.С. Баха. Зіставлення редакторських пропозицій. Аргументація «за» й «проти». Власні коментарі: виконавський й методичний аналіз однієї з «Прелюдії та фуґи» Й.С.Баха.</p> <p>Література за темою: основна [53; 73; 79; 81; 92; 93; 94] й допоміжна [13; 15; 30; 35; 37; 41; 42; 63; 64; 71; 75; 97].</p> <p>Підготувати доповіді за темами (за вибором магістранта):</p> <p>4) Методи роботи над поліфонією;</p> <p>5) Методи роботи над поліфонією з початківцями;</p> <p>6) Порівняльний аналіз виконавських прочитань ДТК Й.С.Баха</p>	
	<p>3) Зробити аналіз сюїти Г.Генделя. Висвітлити образно-емоційну сторону, художньо-технічні проблеми. Розкрити принципи та методи роботи над окремими номерами сюїти.</p> <p>4) Проаналізувати одну з «Прелюдій та фуґ» Д.Шостаковича, М.Скорика, Р.Щедрина, В.Бібіка.</p>	
	<p align="center">Тема 9.</p> <p>Класичний стиль у фортепіанній музиці. Велика форма у творчості віденських композиторів.</p>	
	<p>Підготувати доповіді (реферати):</p> <p>4) Фортепіанна творчість Л.ван Бетховена як вершина віденської класичної школи (на прикладі сонатної творчості).</p> <p>5) Робота над клавірними сонатами Й.Гайдна в класі фортепіано</p> <p>6) Опрацювання фортепіанних сонат В.Моцарта на заняттях з «Інструментального виконавства».</p>	
	<p align="center">Тема № 10</p> <p>Проблеми інтерпретації романтичної музики Цикли п'єс. Твори середньої форми. Імпресіонізм у фортепіанній літературі</p>	8
7.	<p>4) Риси фортепіанного стилю Р.Шумана. Робота над фортепіанними циклами в класі фортепіано.</p> <p>5) Виконавські завдання при інтерпретації фортепіанних творів Ф.Листа</p> <p>6) Інтерпретатори фортепіанної творчості Ф.Шопена.</p>	
8.	<p>Розібрати одну з «Прелюдій» та одну п'єсу з циклу «Дитячий уголок» К.Дебюсі: розкрити роль зображальних можливостей фортепіанної звучності (гра красок, образність, живописність фактури), гармонічні особливості (ускладнені акордові побудови, більшість нонаккордових співзвуч).</p> <p>Література за темою: нотні збірки фортепіанних творів</p>	
	<p align="center">Тема № 11</p> <p>Українське фортепіанне мистецтво кінця XIX - початку XX століть: становлення, тенденції розвитку. Українська піаністична школа XX століття</p>	8
9.	<p>Проаналізувати творчість українських композиторів кінця XIX - початку XX століть з точки зору стилів, жанрів, засобів музичної виразності. Розглянути тенденції розвитку фортепіанного мистецтва в названій період. Розкрити педагогічну діяльність представників Київської, Одеської, Харківської, Львівської, Донецької, Миколаївської фортепіанних шкіл.</p>	
10.	<p>Розкрити педагогічну діяльність представників Київської, Одеської, Харківської, Львівської, Донецької, Миколаївської фортепіанних шкіл.</p>	
	Тема № 12	

	Проблеми інтерпретації української сучасної фортепіанної музики.	
11.	Підготувати доповіді за темами (за вибором магістранта): 3) Особливості виконавського стилю сучасності: множинність манер; 4) Використання сучасних прийомів письма у творах українських авторів.	
	разом	76

9. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох напрямів :

I – підготовка та захист контрольної роботи (для студентів ЗФН);

II – підготовка доповіді з висвітленням проблем з мистецтва; підготовка тренінгу з використанням креато-арт технологій (для студентів ДФН).

Підготовка та захист контрольної роботи:

I.

- скласти декілька варіантів індивідуальних планів студентів на основі репертуарних вимог програм з «Інструментального виконавства», «Сольно-інструментальної майстерності з методикою викладання»;
- скласти декілька планів індивідуальних, лекційних та практичних занять з дисциплін «Інструментальне виконавство з методикою викладання», «Сольно-інструментальна майстерність з методикою викладання» з використанням різних схем побудов уроків;
- проаналізувати 2-3 фортепіанні твори класичного спрямування (соната, варіації, концерт);
- проаналізувати 2-3 фортепіанні твори романтичного спрямування (п'єси малої форми, п'єса середньої форми).
- зробити педагогічний аналіз 1-2 творів імпресіоністичного напрямку.
- зробити педагогічний аналіз різножанрових фортепіанних творів: 1 етюд, 1 поліфонічного твору, 1 п'єси.
визначити проблеми (виконавські, текстологічні) при інтерпретації української фортепіанної музики минулого та сучасності

II.

- досвід клавірного музикування;
- сучасні методики викладання гри на фортепіано;
- етапи роботи над музичним твором;
- виконавська техніка як засіб для втілення художнього образу музичного твору;
- методи роботи над поліфонічними циклами зарубіжних композиторів;
- специфіка роботи над творами великої форми;
- опрацювання фортепіанних п'єс українських композиторів ХХ століття;
- педагогічна діяльність представників Київської, Одеської, Харківської, Львівської, Миколаївської фортепіанних шкіл

Основне завдання цього виду діяльності – навчити студентів аналізувати наукову та методичну літературу з питань методики й технології викладання інструментальних дисциплін (фортепіано), а також нотні тексти фортепіанних творів зарубіжних та українських композиторів щодо систематизація знань в галузі музичної педагогіки та методики фортепіанної гри, вивчення та практичного засвоєння методичних поглядів видатних піаністів-педагогів, оволодіння принципами роботи над фортепіанними творами різних стилів і напрямків.

10. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54	2 (незадовільно)	Не зараховано
FX	35-49		

Форми поточного та підсумкового контролю.

Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань.

Поточний контроль з дисципліни «Методика і технології викладання фахових дисциплін у ЗВО та загальноосвітніх навчальних закладах» здійснюється на практичних заняттях протягом всього курсу навчання і має за мету перевірку засвоєння магістрантами кредитів навчальної дисципліни та виховання у них постійного прагнення до самовдосконалення.

Основні принципи поточного контролю:

- перевірка якості засвоєння магістрантом теоретичного матеріалу;
- перевірка виконання практичного завдання;
- перевірка самостійно підготовлених доповідей;
- перевірка самостійно підготовленого практичного завдання.

Завданням підсумкового контролю (КР, іспит) є перевірка глибини засвоєння магістрантом програмового матеріалу кредиту (кредитів).

Студенту виставляється:

Відмінно (90-100 балів) – відмінне виконання усіх форм практичної та самостійної робіт (лише з незначною кількістю помилок), усіх кредитів, знання теоретичного матеріалу та виконання практичних завдань на високому рівні.

Добре (80-89 балів) – виконання всіх завдань вище середнього рівня з кількома помилками.

Добре (65-79 балів) – в загальному плані велася правильна теоретична і практична робота, але була певна кількість грубих помилок.

Задовільно (55-64 балів) – робота проводилась непогано, але зі значною кількістю недоліків.

Задовільно (50-54 бала) – виконання всіх форм роботи задовольняє мінімальні критерії.

Незадовільно (35-49 балів) – потрібно ще попрацювати перед тим, як отримувати позитивну оцінку. У разі отримання оцінки «незадовільно» магістрант має право на два перескладання: викладачу та комісії. Замість перескладання комісії магістрант може вибрати повторне вивчення дисципліни.

Оцінка «відмінно» - відповідь студента глибоко продумана, концептуальна; студент володіє професійною термінологією, орієнтується в особливостях виконавських інтерпретацій, національних шкіл, виконавських стилів. Аргументовано відповідає на додаткові питання;

Оцінка «Добре» - відповідь повна, переконлива, але можуть бути допущені одна - дві неточності, виправлений студентом по ходу відповіді.

Оцінка «Задовільно» - студент показує задовільні знання основних питань курсу, відповідь носить поверхневий характер; студент відчуває серйозні труднощі при спробі дати відповідь на додаткові питання.

Оцінка «Незадовільно» - відсутність основоположних знань.

Розподіл балів, які отримують магістранти

Поточне оцінювання та самостійна робота												КР	Накопичувальні бали/сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T 10	T 11	T 12		
20	20	20	25	20	20	20	25	20	20	25	25	20 20	300/100*

*Примітка. Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

11. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (реферати, доповіді), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

12. Методи навчання.

При проходженні дисципліни «Методика і технології викладання фахових дисциплін у ЗВО та загальноосвітніх навчальних закладах» застосовуються наступні методи навчання:

пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод;

репродуктивний: викладач дає завдання, у процесі виконання якого магістранти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;

проблемного виконання: викладач формулює проблему і вирішує її, магістранти стежать за ходом творчого пошуку (магістрантам подається своєрідний еталон творчого мислення);

дослідницький: викладач ставить перед магістрантами проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

13. Рекомендована література

Базова

1. Воробкевич Т. Методика викладання гри на фортепіано : підручник / Т. Воробкевич. – Львів : ЛДМА, 2016. – 244 с.
2. Гаркуша Л. І., Економова О. С. Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до професійної діяльності: навчально-методичний посібник для студентів ВНЗ спеціальності «Музичне мистецтво» / Людмила Іванівна Гаркуша, Ольга Серафимівна Економова ; Київський університет імені Бориса Грінченка, Інститут мистецтв. – К. : КУ імені Бориса Грінченка, 2016. – 160 с.
3. Ревенко Н. Інструментальне виконавство (Фортепіано) Частина I: навчально-методичний посібник / Н.Ревенко. – Миколаїв: «РАЛ-поліграфія», 2018. – 318 с.

4. Ревенко Н. Інструментальне виконавство (Фортепіано) Частина II: навчально-методичний посібник / Н. Ревенко. — Миколаїв: «РАЛ-поліграфія», 2020. — 212 с.
5. Шукайло В. Ф. Шлях до майстерності піаніста: навчально-методичний посібник. / В. Ф. Шукайло – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2017. – 206 с.

Допоміжна

1. Бойчук І. "Буковинські дуети" для фортепіано в чотири руки Г.Скупинського" : навчальний посібник / І.І.Бойчук .- Чернівці : Букрек , 2016. – 186 с.
2. Грабовська О. Особливості виконавської інтерпретації фортепіанних циклів Богдани Фільц / О. Грабовська // Наукові збірки Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка. – 2015. – Вип. 36. – С. 108–116.
3. Гуральник Н. П. Українська фортепіанна школа ХХ століття у контексті розвитку теорії і практики музичної освіти : дис. ... д-ра пед.наук : 13.00.01 / Гуральник Наталія Павлівна. – К., 2008. – 503 с.
4. Дорофєєва В. Ю. Твори сучасних українських композиторів для дітей: концептуальний підхід / В. Ю. Дорофєєва // Імідж сучасного педагога. – 2018. – № 2 (179). – С. 70–72.
5. Кашкадамова Н. Фортеп'янно-виконавське мистецтво України : іст. нариси / Наталія Борисівна Кашкадамова, Львів. нац. муз. акад. ім. М. В. Лисенка, Укр. Вільний Ун-т (м. Мюнхен, Німеччина).– Львів : КІНПАТРИ ЛТД, 2017.– 611,[2] с.,[24] с. вкл. іл.
6. Програмні цикли для дітей у класі фортепіано: Навчально-методичний посібник / упоряд.: Т. Грищенко. – Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2018. – 119 с.
7. Савчук І. Нові тенденції в українському фортепіанному виконавстві зламу ХХ–ХХІ століть у дзеркалі сучасної композиторської творчості / І. Савчук // Сучасне мистецтво: наук. зб. – Київ : Фенікс, 2012. – Вип. VIII. – С. 285–288
8. Формування готовності майбутніх вчителів до інноваційної діяльності: теорія і практика: Колективна монографія / Авт. кол.: О.І. Огієнко, Т.Г. Калюжна, Л.О. Мільто, , Ю.Л. Радченко, К.В. Котун. К., 2016. 258 с.
9. Художньо-педагогічний аналіз на уроках музичного мистецтва в загальноосвітній школі на матеріалі фортепіанних творів для дітей Михайла Шуха : нотна хрестоматія / О. В. Хоружа, М. А. Шух, Д. М. Демешок, А. С. Лісова ; МОН України, НПУ ім. М. П. Драгоманова. Київ : [б. в.], 2017. 167 с. 39. Ч

14.Інформаційні ресурси:

1. Веб-середовище.
  2. Навчальна література в бібліотеці:
    - 1) нотні збірки фортепіанних творів;
    - 2) хрестоматійні збірки за жанрами (поліфонія, велика форма, п'єси, етюди) нотні збірки творів зарубіжних композиторів;
    - 3) нотні збірки творів українських композиторів.
- www.forumklassika.ru/forumdisplay.php?f=72
clasmusic.narod.ru/compositors/mozart.htm
classic-music.ru
<http://nephelemusic.ru/forum/>
<http://www.pianoforte.narod.ru>
<http://www.rudolphsmusic.com/>
http://www.classicalmusiclinks.ru/sheet_music/notes_archive/piano_archives/
www.quatre-mains.net/
www.e-reading.org.ua/book.php?book=104929
mirknig.com/knigi/kultura/1181553568-tehnika-fortepyanoy-igry.html
ale07.narod.ru/music/notes/song/fortepiano/f_tehnika.htm
pianotki.ru/book/knigi/
<http://muzyka.net.ru/>
nlib.org.ua/ru/nlib/cata